

ar

**Stichting Architectuur Centrum
Amsterdam (Arcam)**

Bestuursverslag 2021

C

am

ar

Inhoud

Inleiding	3
Kwalitatieve verantwoording	5
What's up?.....	7
What's real?.....	10
What's next?	13
Educatie.....	14
Realisatie van de kwantitatieve prestatieafspraken	15
Afwijkingen in de realisatie van de kwantitatieve prestatieafspraken	17
Verhouding betalende/niet-betalende bezoekers.....	19
Bedrijfsvoering verantwoording.....	20
Realisatie: staat van baten en lasten.....	20
Organisatie	26
Toelichting stand van zaken onderhoud en MOP.....	34

c

am

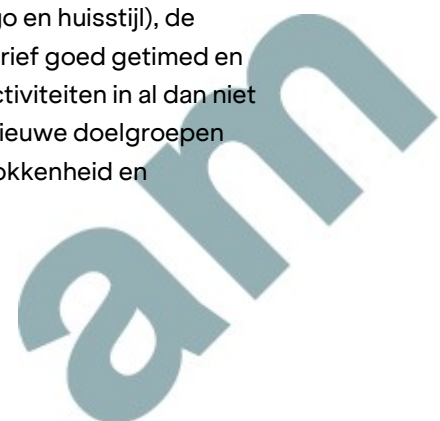
Inleiding

In het vierjarig programma *What's up? What's real? What's next?* dat al onze activiteiten verbindt, is de centrale vraag: hoe kunnen we ontwerpen aan een leefbare, eerlijke en duurzame stad? 2021 was het eerste jaar van het programma. In een lichtvoetig, verkennend, informerend programma (*What's up?*) dat dicht op de actualiteit de stad zit, verkennen we de stad, in de vorm van lezingen, architectuurprijzen, excursies, wandelingen en nieuwsitems. Als we weten wat er gebeurt in de stad zoeken we naar verklaringen en proberen we de gebeurtenissen te onderbouwen in workshops, masterclasses en ontwerpateliers (*What's real?*). Zo kunnen we nieuwe ontwerp vragen over de toekomst van de stad formuleren in tentoonstellingen en multimediale presentaties (*What's next?*).

De actualiteit in 2021 was allereerst de pandemie, maar ook de protesten van Black Lives Matter, de toenemende protesten tegen de woningnood, de landelijke verkiezingen, en ontwerp opgaven rondom circulariteit en zeggenschap van ondervertegenwoordigde groepen en meer technische opgaven, zoals bouwen in hout. In de uitwerking daarvan hebben we samengewerkt met vele organisaties, waaronder Pakhuis de Zwijger, OBA, de gemeente Amsterdam, architectenbureaus, de gidsen die verbonden zijn aan Arcam, vrijwilligers binnen en buiten Arcam, en vele anderen.

Ook achter de schermen dragen we op diverse manieren bij aan het gesprek met de stad. Zo was Arcam vertegenwoordigd in de jury van het Amsterdam-Almere paviljoen voor de Floriade; modereren we interne sessies gericht op kennisdelen en kwaliteitsontwikkeling bij de gemeente Amsterdam, woningcorporaties en ontwikkelingsbedrijven; en werken we aan het versterken van lokale architectuurinitiatieven (zoals architectuurcentra, stadsambassadeurs, architectuurstichtingen, bewonersactiviteiten en buurtcomités) op het landelijke toneel (denk: Atelier Rijksbouwmeester, het Nieuwe Instituut, nai010 Publishers, de Architect en het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie).

Net als in 2020 heeft Arcam ook in 2021 veel online activiteiten georganiseerd in verband met de coronamaatregelen. Daarbij waren de nieuwe identiteit (logo en huisstijl), de vernieuwde website en Architectuurgids en de wekelijkse nieuwsbrief goed getimed en onmisbare pijlers. Het heeft mogelijk gemaakt dat we vrijwel alle activiteiten in al dan niet gewijzigde opzet hebben kunnen uitvoeren, waarbij we vaak ook nieuwe doelgroepen en personen aan ons hebben weten te binden. De flexibiliteit, betrokkenheid en

ar

inventiviteit van het Arcam-team, de programmaraad, alle vrijwilligers en partners/sponsors zijn daarbij van onschatbare waarde gebleken.

Namens het bestuur,

Gerard Comello
Voorzitter

Cathelijne Hermans
Secretaris-penningmeester

c

am

Kwalitatieve verantwoording

Arcam is al 35 jaar hét centrum voor architectuur in Amsterdam - een ontmoetingsplek voor iedereen die geïnteresseerd is in architectuur, stedenbouw en landschapsontworp. Van daaruit belicht en verkent Arcam actuele stedelijke opgaven en ambities, en kijken we naar de rol die de ontwerpers, beleidsmakers, bouwers en bewoners (kunnen) spelen bij het vormgeven van hun stad. We bieden een neutraal, onafhankelijk en divers podium en laten ontwerpers, opdrachtgevers, bouwers en gebruikers aan het woord.

Het vaste programma bestaat uit tentoonstellingen, gesprekken, wandelingen en rondleidingen. Daarnaast ontwikkelen we experimentele projecten die van groot belang zijn voor het verbinden van nieuwe kennis aan de ontwerpsector, en om frisse en verrassende programma's te kunnen bieden. Onze Architects in Residence spelen daarbij een cruciale rol. Met hen hebben we de afgelopen twee jaar veel nieuwe stemmen en inzichten gekoppeld aan de ontwerpogaven in de stad. Met programma's over de feministische stad, de natuurinclusieve stad en ongehoorde stemmen in ruimtelijke en identiteitsvraagstukken in de stad hebben we op uiteenlopende wijze nieuwe narratieven verbonden aan de ontwerpogaven in Nederland. Hun visies en onze programmering daaromheen werden landelijk opgepikt in de media en in de programmering van landelijke organisaties.

In 2020-2021 heeft deze manier van werken zich bewezen als een succesvolle aanpak voor een gevarieerd, onverwacht en innovatief programma-aanbod met langlopende lijnen. Hieronder enkele voorbeelden die dat illustreren:

In 2019 startten we met Architect in Residence Philomene van der Vliet (BOOM Landscape) het *Parlement van de Scheggen*, waarin de bedreigde groene vingers van de regio letterlijk een politieke stem kregen. Dit ontwerponderzoek kreeg in 2020 een vervolg in het *Stadsrandenlab* dat met brede ondersteuning van landelijke kennisinstellingen, ontwerpers, filosofen en beleidsmakers onderzocht hoe de randen van de stad – waar rood en groen elkaar ontmoeten – meer kwaliteit kunnen krijgen. De resultaten van dit onderzoekslab – die breed werden uitgemeten door AT5, *Het Parool* en het NRC - kregen vervolgens een plek in de expo *EndLESS Amsterdam*, waarin we eind 2020 onderzochten hoe circulaire ambities de stad zullen veranderen. In diezelfde tentoonstelling gaven we ook ruimte aan de Ambassade van de Noordzee. Dat leidde tot de residency van Thijs de Zeeuw in de eerste helft van 2021 waarin de landschapsontworper / natuuroptimist als gevraagd en ongevraagd vertaler van

ar

dierenbelangen te werk ging, zoals zijn verrassende videocommentaar op de nominaties van de Amsterdamse Architectuurprijs 2021 aantoont. Ook hier vertaalt zijn langerlopend onderzoek - een dialoog met het onderwaterleven van het Oosterdok achter Arcam om erachter te komen hoe de ideale (gedeelde) openbare ruimte voor mens en waterleven eruit zou kunnen zien – zich in een maquette die in de zomer van 2022 tijdens de tentoonstelling over water te zien is bij Arcam.

Architect Lyongo Juliana meldde zich in 2020 spontaan als Architect in Residence toen we de kwaliteit van woningplattegronden tot thema maakten van een publiek debat. Zijn ideeën, bevindingen en kennisnetwerk over inclusieve woningbouwplattegronden en publieke ruimte vonden een weg naar de ontwerpwereld en het brede publiek (midden in coronatijd) via zoomuitzendingen en reeks publicaties in landelijke media, waaronder *Trouw*, *Vrij Nederland* en *Het Parool*. Na zijn periode bij Arcam werd Juliana fellow in Pakhuis de Zwijger voor het programma *Designing Cities for all of Us*. Wij gingen verder met Annelys de Vet (Sandberg Instituut), IHLIA, Verdedig Noord, We Sell Reality, Radio Voorwaarts en door samenwerking met woningcorporatie Ymere met de *Subjectieve Atlas van Amsterdam*, op zoek naar een meerstemmige kwalificatie van ruimtelijke kwaliteit en ervaringen. Met Juliana en andere deskundigen geven we nog altijd masterclasses aan woningbouwcorporaties en ontwikkelaars over wat een dierbare, inclusieve woning en wijk is en nodig heeft. (Design-charette Hart van Holendrecht, december 2021).

Wat is eigenlijk een 'feministische stad'? Architect in Residence Afaina de Jong ging in 2020 en 2021 samen met een groep ontwerpers en een breed publiek op zoek naar concrete handvatten en voorbeelden. Arcam bood haar een podium voor een boekenclub, waarin we enkele standaardwerken lazen en bespraken; een serie podcasts; en een eindmanifestatie met onze grote voorbeelden: Leslie Kern, Brady Burroughs (on Sara Ahmed) en Nirwad Puwal. In de expo *Safe Spaces – Recht op Ruimte in de stad* (2021) maakte Arcam een Nederlandse vertaling van enkele feministische kernbegrippen, om het gesprek naar een breder publiek te trekken, en vooral: om echt begrijpelijk te maken en te voelen wat de begrippen, de woorden betekenen. Architecten zoals Jo Barnett, Stefanie Tsegai en Marisa Cortright leverden de beelden erbij. Jos Boys, oprichter van Matrix, een feministische beweging uit Londen uit de 1980-er jaren kwam naar Arcam om met onderzoeker/ architect Ali As'ad (Curatorial Research Collective) te praten over hoe de geschiedenis en productie van vrouwen in de architectuur te archiveren. Daarom sloten ATRIA, HNI, het Vrouwen Bouwen Wonen-netwerk, Women Make The City en nai010 aan om ook op (inter)nationaal niveau kennis te kunnen delen.

ure

ar

Gedurende deze jaren hebben we ingezien dat verankering van de visies van onze Architects in Residence belangrijk is. Niet alleen in hun eigen programma's, maar ook in enkele sleutelprogramma's van Arcam zelf, zoals de Amsterdamse Architectuurprijs, de Winterlezingen en de Dag van de Architectuur. Immers: "When you change the way you look at things, the things you look at begin to change." 2022 geeft gestalte aan deze visie.

What's up?

Rondleidingen expo

Dit jaar zijn de rondleidingen door de tentoonstelling geïntensiveerd op aanvraag door sponsors, stakeholders en partners van Arcam, zoals de afdeling Ruimte & Duurzaamheid, nieuwe sponsor Kondor Wessels Vastgoed en 5D Expolab-partner Cognizant.

Maatwerk – studievereniging Sarphati

Ruim 100 studenten van Studievereniging Sarphati van de opleiding Sociale Geografie en Planologie volgden op 10 september een Arcamprogramma op maat: rondleidingen door Oostenburg, Oosterdok en de tentoonstelling Safe Spaces, met daarnaast nog een echte Amsterdamse architectuurquiz, als introductie op hun studie en hun verblijf in Amsterdam. Door beginnende studenten te introduceren bij Arcam, willen we niet alleen een verbinding maken met de toekomstige architectuurprofessional, ook merken we dat het de poule van potentiële stagiairs vergroot.

Waterfront Walks + Talk

Tijdens het toeristenseizoen heeft Arcam in samenwerking met Cityloop/architour de Architecture Talk en Waterfront Walk georganiseerd. Elke 2e en 4e vrijdag van de maand vond de tour in het Nederlands plaats, en elke 1e en 3e vrijdag in het Engels. Vanwege de coronacrisis bleven de Engelse tours achter op de Nederlandse. De Talk introduceert geïnteresseerden op de ontstaans- en architectuurgeschiedenis van Amsterdam en de Walk biedt een 2 uur durende architectuurtour rond het Oosterdok en de IJ-oever.

Groninger Architectuurprijs

Ieder jaar stellen de Stichting DAG, GRAS en Atelier Stadsbouwmeester een vakjury samen of laten deze samenstellen door een collega-instelling elders in het land voor de

am

ar

Groninger Architectuurprijs. Op 16 september ging een Amsterdamse delegatie, gekozen door Arcam en Architectuur Lokaal, naar Groningen als vakjury, waar zij Het Geheugenbalkon van Studio LA verkoos tot winnaar. Arcam Programmaraadsleden Pinar Balat (Studio Balat), Khashayar Ghiabi (KonderWessels), Danielle Huls (KettingHuls) en Judith van der Poel (Niek Roozen Landscape) kregen nu de kans om zelf eens te kiezen in plaats van alleen de nominaties te bepalen. Daarnaast reisden Thijs de Zeeuw (Arcam Architect in Residence) en vanuit Architectuur Lokaal, Mounir Majdoubi (gemeente Amsterdam) ook af als vakjury.

Dag van de Architectuur + online expo open Call Dag van de Architectuur

In 2021 was het thema van de Dag van de Architectuur “Architectuur/Klimaat”. Dit thema ging over de dubbele lading van klimaatverandering en architectuurklimaat – over het fysieke klimaat als ontwerpogave en over de vraag of/hoe ontwerpers een rol spelen in ruimtelijk-maatschappelijke opgaven. Ter gelegenheid hiervan nodigde Arcam kunstenaars, architecten en makers uit om werk te tonen dat reflecteerde op de inclusieve publieke ruimte. Tien werken kwamen door de selectie en de makers vertelden over hun werk tijdens het weekend van 19 en 20 juni. Met daarbij een divers programma van audiotours van o.a. Amsterdam Underground over het leven als dakloze in het centrum van Amsterdam, de tentoonstelling Safe Spaces, DIY fietstours rondom de AAP 2021 en een ruimtelijke interventie rondom Arcam door Maurik Stomp, was het programma rijk en divers.

Architectuurgids

In het eerste half jaar van 2021 is hard gewerkt aan de actualisering van de Architectuurgids, die op de nieuwe website een nieuwe, prominente plek heeft gekregen. Ruim 700 artikelen zijn geüpdatet en voorzien van nieuwe fotografie. Iedereen die de kaart raadpleegt, kan met locatiebepaling in Amsterdam meer over de architectuur in haar of zijn directe omgeving leren. Een tweede technische en inhoudelijke fase staat gepland voor 2022.

Zomerwandelingen Nieuwe Stad op Zondag

Voor het derde jaar op rij organiseerde Arcam instapwandelingen door de nieuwe wijken van Amsterdam. Kriskras door de stad komen alle gebiedsontwikkelingen een keer aan de beurt, van Noord tot Zuidoost. De vijf buurten die in de zomer van 2021 centraal stonden waren Buiksloterham&Co, Cruquiseiland, Kop Zuidas, Oostenburg en Westlandgrachtbuurt. Ook deze derde reeks raakte in no time uitverkocht.

am

ar

Architecture Now – AAP sessies

Naar aanleiding van de 10 nominaties van de Amsterdamse Architectuurprijs 2021 constateerden we drie hoopgevende ontwikkelingen: de Multimix, de kracht van de kavelvorm, en opdrachtgeverschap met lef. Op 10, 17 en 24 mei bespraken we deze drie ontwikkelingen met de architecten, opdrachtgevers, juryleden en gebruikers in drie Livecasts in samenwerking met Pakhuis de Zwijger. Met kijkcijfers schommelend tussen ruim 200 en ruim 500 kunnen we stellen dat de impact van de AAP enorm vergroot is met dit nieuwe programmaonderdeel. De avonden werden ook vanuit het vakgebied en de sponsors enorm gewaardeerd.

Amsterdamse Architectuurprijs

De uitreiking van de Amsterdamse Architectuurprijs 2021 werd live uitgezonden vanuit de winnaar van het jaar ervoor: Het Trippenhuiscapex, gevolgd door een feestelijke borrel in de tuin van de Hermitage. De ontwerper en opdrachtgever van Westbeat, Studioninedots, Lingotto en Achmea Dutch Residential Fund mochten zowel de vak- als de publieksprijs mee naar huis nemen. Waar we tijdens een live uitreiking doorgaans zo'n 200 gasten kunnen verwelkomen, kon de livestream nu rekenen op bijna 300 live views (met meer kijkers per view), en inmiddels heeft de video bijna 800 views bereikt.

Moderatie Indira van 't Klooster bij Pakhuis

In 2021 hebben we onze banden met Pakhuis de Zwijger verder verankerd met programma's als Architecture Now, maar ook met de deelname van Indira van 't Klooster die regelmatig aanschoof met haar visie op ontwerpogaves vanuit haar positie als directeur Arcam, waarmee we onze zichtbaarheid hebben vergroot.

Daniel Libeskind & Floris Alkemade over het Nationaal Holocaust Namenmonument

Met het huidige Arcam-team twijfelen we niet om een kans aan te grijpen wanneer deze zich voordoet. Zo werden we gevraagd om een lezing met Daniel Libeskind te organiseren ter viering van de onthulling van het Nationaal Holocaust Namenmonument. Een dag voor de grote onthulling schoven op 18 september Daniel Libeskind, Floris Alkemade, Judith Zilvermit en Wim de Wagt aan tafel bij Indira van 't Klooster vanuit De Balie, Live én met meer dan 100 ticketkopers voor de Livestream een groot succes!

Tafel van Arcam

Vanwege de coronamaatregelen vond de Tafel van Arcam enkel in september plaats, bij Arcam. Enkele leden hebben op uitnodiging van Arcam hun persoonlijke en professionele reflectie gedeeld op de coronacrisis.

am

ar

Van A tot Z – de ambities in kaart

Een debat dat al in 2020 had moeten plaatsvinden, vond alsnog in 2021 plaats op 6 oktober vanuit NOAM Amsterdam in samenwerking met Babel Zaanse Architectuurplatform. 'Van A tot Z – de ambities in kaart' was een gesprek over de verbinding van Amsterdam en Zaanstad met Carolien Schippers (directeur Grond en Ontwikkeling, gemeente Amsterdam), Lennart Graaff (Concerndirecteur Stedelijke Ontwikkeling gemeente Zaanstad), Kees Noorman (directeur ORAM), Jan Maas (architect BOOM Landscape) en Marco Broekman (BURA Urbanism). Het debat werd voorafgegaan door een fietstocht door Amsterdam-Noord.

Architectuurquiz

Een nieuwe traditie! Arcam organiseerde de finale van De Grote Architectuurquiz die rond de kerstdagen gespeeld kon worden via Livestream in januari 2021, en in januari 2022 zelfs live vanuit Pakhuis de Zwijger. Bijna 200 enthousiaste liefhebbers speelden de quiz, waarmee een brede doelgroep wordt bereikt, gepromoot door oa. Het Parool.

Arcam x UAF Werkervaringsplekken voor vluchtelingen en statushouders in de bouw

Arcam organiseerde in samenwerking met vluchtelingenorganisatie UAF een online bijeenkomst over werkervaringsprojecten voor vluchtelingen in de bouw. De bijeenkomst was bedoeld voor leidinggevenden, HR-afdelingen en iedereen die daar belangstelling voor heeft.

What's real?

Tijdljn Amsterdam 2000-2030

Na een half jaar lang verzamelen van input via lezingen, events en persoonlijke reflecties, heeft de definitieve Tijdljn Amsterdam 2000-2030 begin 2021 het levenslicht gezien. Met de laatste deur, die het decennium 2020-2030 beslaat, kijken we samen met ontwerpers, makers en visionairs vooruit naar de nabije toekomst in woord en beeld. De deur verandert steeds mee met de staande tentoonstelling. Bijdragen zijn er geweest door Studio Valkenier, stadsdichter Gershwin Bonevacía en Architect in Residence Thijs de Zeeuw

Winterlezingen – januari – februari 2021

Voor het eerst in de bestaansgeschiedenis van de Winterlezingen (2014) was de reeks op een andere dag en tijdstip (van zondag 14.00 uur naar woensdag 16.00 uur) en enkel

am

ar

online bij te wonen. In vijf afleveringen legden we ons toe op de woningbouwopgave in de Metropoolregio Amsterdam, in samenwerking met de regionale architectuurcentra, architectenbureaus en stakeholders uit de besproken gebieden. Centraal stonden Hyde Park in Hoofddorp; Hembrugterrein in Zaandam; Schalkwijk in Haarlem; Floriade in Almere en het Stationsgebied in Purmerend. Met de programmatische verandering hebben we met deze editie de doelgroep verbreed naar de professional en zagen we per aflevering meer dan 200 kijkers.

Waterpaviljoen Sluisbuurt

Op 11 februari 2021 vond vanuit Arcam een online masterclass over houtbouw plaats in opdracht van de gemeente Amsterdam. Tijdens deze Masterclass kregen elf geselecteerde (jonge) architecten les van een aantal toonaangevende ontwerpexperts op het gebied van hout. Alle uitgewerkte ontwerpen werden via arcam.nl online tentoongesteld.

Safe Spaces gesprekken – 4 x

Met een reeks van vier online gesprekken bespraken we de diverse onderwerpen die centraal stonden in de tentoonstelling, met o.a. Cognizant, Hogeschool van Amsterdam, gemeente Amsterdam, WomenMakeTheCity, Studioninedots, Jorn Konijn (DDW), Wouter Pocornie, Rudy Uytenhaak Jo Coenen, Minke Wagenaar Kirsten Hannema, Ali Talat As'ad, Jos Boys (Barbican London), Bogomir Doringen en Stefanie Tseggai, Marisa Cortright en Jo Barnett.

Architect in Residence: Afaina de Jong

De zoektocht van Afaina de Jong naar een feminist practice in de (Amsterdamse) architectuur liep door tot halverwege 2021. Zij sloot haar residency als architect in april 2021 af met een podcastreeks waarin zij met de auteurs van drie inspirerende boeken over feministische theorie en de stad (besproken in de Feminist Spatial Practice Book Club) dieper in gesprek ging.

Architect in Residence: Thijs de Zeeuw

Architect en zelfverklaard Natuuroptimist Thijs de Zeeuw bekeek tijdens zijn jaar als Architect in Residence de stad vanuit andere dan menselijke perspectieven. Hij maakte zijn onderzoek naar de wens van de niet-mens concreet met een onderzoek voor een Palingpark bij Arcam in het Oosterdok, te zien tijdens de tentoonstelling over water in 2022. Daarnaast voorzag Thijs Arcam van gevraagd en ongevraagd advies namens al die andere stadsbewoners, reflecterend op de nominaties van de Gouden AAP en het recht

ur

ar

op ruimte in de stad bij Safe Spaces. Ook sloot hij regelmatig aan bij gesprekken en gaf hij tijdens de Museumnacht een lezing.

Dag van de Jonge Ontwerper

De Dag van de Jonge Ontwerper op 18 juni vormde het officiële startschot van de landelijke Dag van de Architectuur. Het thema Architectuur/Klimaat werd tijdens deze dag geïntroduceerd door Floris Alkemade (Rijksbouwmeester en ambassadeur van de stichting Coördinatie Lokale Architectuurinitiatieven). Na zijn lezing volgde een plenair panelgesprek met Wouter Veldhuis (CRA/Must), Merel Pit (De Architect) en Barbara Luns (AiR) onder leiding van Indira van 't Klooster (Arcam) vanuit Pakhuis de Zwijger.

Daarna bogen tientallen jonge ontwerpers zich, verspreid over architectuurcentra in het hele land, over concrete casussen aangedragen door opdrachtgevers, woningcorporaties en ontwikkelaars. De deelnemende instellingen waren op alfabetische volgorde ABC Architectuurcentrum – Haarlem, Arcam – Amsterdam, Architectuurcentrum AORTA – Utrecht, Architectuurpunt – Drenthe, Schunck Architectuurcentrum – Heerlen, Dudok Architectuurcentrum – Hilversum, FASadE – Amersfoort en Rondeel – Deventer.

Masterclasses

Als onderdeel van het partnerschap dat Arcam aangaat met woningcorporaties Ymere, Stadgenoot, Rochdale en Eigen Haard verzorgt Arcam besloten kennisuitwisselingsprogramma's tussen de woningcorporaties enerzijds en ontwerpers, ontwikkelaars, beleidmakers en onderzoekers anderzijds.

7 juli	fietsexcursie Eigen Haard en Ymere: ca. 30 personen
7 oktober	wandeling Eigen Haard: 16 personen
19 oktober	fietsexcursie Stadgenoot: 18 personen
25 oktober	masterclass Stadgenoot bij Arcam: 15 personen (inclusief sprekers)
21 oktober	masterclass Rochdale bij Arcam: ca. 25 personen
4 november	masterclass Rochdale bij Rochdale: ca. 25 personen

Nieuwe Partnerreeks

In het najaar van 2021 stelde Arcam de nieuwe partners van de Amsterdamse architectenbureaus uit de jaren '80 en '90 van de vorige eeuw voor via een 15-delige

am

ar

interviewreeks op arcam.nl. Van Benthem Crouwel tot Rijnboutt en van LEVS tot Inside Outside. In 2022 willen we de nieuwe etnisch-diverse generatie voorstellen.

Subjectieve Atlas

De Subjectieve Atlas van Amsterdam is een langlopend participatief onderzoeksproject, in samenwerking met Subjective Editions, dat in december 2022 uitmondt in de publicatie van de Subjectieve Atlas van Amsterdam. Met dit project wil Arcam de aandacht vestigen op onderbelichte belevingen van de stad. Door met acht partners, die elk op hun eigen manier een netwerk hebben van personen die ondervertegenwoordigd zijn in de debatten over de stad, een workshop te organiseren, willen we een collectie van bottom-up stedelijke belevingen in kaart brengen. Op 22 oktober 2021 vond de kick-off plaats vanuit Pakhuis de Zwijger en werden de eerste twee workshops gehouden met Radio Voorwaarts en We Sell Reality.

Design-charette

In samenwerking met de Hogeschool van Amsterdam en Eigen Haard organiseerde Arcam een design-charette (ontwerpstudio) in december waarin het Hart van Holendrecht centraal stond. In de design-charette gingen drie ontwerpteam één week intensief aan de slag rondom de sociale en ecologische veerkracht van de wijk in relatie tot de coronacrisis. Lyongo Juliana (OZ) en Tess Broekmans (Urhahn) voorzagen de teams van advies en begeleiding en gaven inhoudelijke lezingen. Tijdens de design-charette gaven gastsprekers (Thijs de Zeeuw, Pinar Sefkatli, Marthe Singelenberg & Dija Kabba (Women Make The City) en Daphne Bakker) hun visie op de thematiek van veerkrachtigheid.

What's next?

5D ExpoLab

Sinds 2020 werken we aan het 5D ExpoLab. Daarin verzamelen we informatie die helpt om actuele ontwikkelingen te duiden en te vertalen naar ontwerpgegevens, onderzoeken we kansrijke toepassingen van data(sets) als ontwerptool, en tonen we met (interactieve) maquettes actuele ruimtelijke ontwikkelingen in de metropoolregio aan bewoners, toeristen, professionals en buitenlandse delegaties. Het 5D ExpoLab is verankerd in het tentoonstellings- en onderzoeksprogramma van Arcam en maakt gebruik van open data over de stad en de regio. 2021 en 2022 gebruiken we om kennis te vergaren en om samen met onze partners deelonderzoeken te doen. De resultaten daarvan tonen we in de exposities die we maken.

am

ar

EndLESS Amsterdam

In New Metropolis Zuidoost overhandigde Arcam op vrijdag 21 mei de Amsterdamse Stadsdonut aan Marieke van Doorninck, wethouder Ruimtelijke Ontwikkeling en Duurzaamheid. De Stadsdonut is een speciale uitwerking van het Donutmodel van de Britse econoom Kate Raworth en was te zien in de tentoonstelling EndLESS Amsterdam.

Safe Spaces

Met spandoeken, vlaggen of gebouwen maken uiteenlopende groepen zichzelf zichtbaar in de stad. Ruimteclaims kunnen een tijdelijke vorm hebben (demonstraties), semi-permanent zijn (kleuren, logo's) of een permanente manifestatie zijn (architectuur, stedelijke ruimte). Zichtbaarheid is niet altijd zonder risico, maar kan ook bescherming bieden. In de tentoonstelling 'Safe Spaces - Recht op ruimte in de stad' onderzochten we de samenhang tussen zichtbaarheid en veiligheid en hoe ontwerp daaraan kan bijdragen.

Sub terra

Met de tentoonstelling 'Sub terra – New roots for underground urbanism' onderzochten we de kansen van ondergronds bouwen en leven in Amsterdam en daarbuiten. Nu ruimte en natuur schaars worden, neemt de interesse in de ondergrond namelijk toe. Met de opkomst van 'underground urbanism' zal de rol van ontwerpers veranderen en in de tentoonstelling onderzochten we die rol, samen met een keur aan partners zoals Aectual, Benthem Crouwel Architects, COB, Gemeente Amsterdam, Gemeente Eindhoven, GPKL, Nai010, Naturalis, Rebel Group, Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed, TU Delft, Waternet, en ZJA.

Educatie

Kennis van architectuur begint in je directe omgeving. Bij de ontwikkeling van de nieuwe huisstijl is ook het educatieve aanbod meegenomen. Met de komst van de nieuwe website van Arcam was er kans om de producten op gebied van educatie weer goed onder de aandacht te brengen bij onze doelgroep.

Arcam biedt vier producten aan, aan met name het Voortgezet Onderwijs in Amsterdam. De programma's Bekijk-je-Wijk, Amsterdam aan je Voeten, Goed gevormd en Groeistad geven de diversiteit in niveau van het aanbod helder weer, maar natuurlijk gaan educatie

am

en maatwerk ook hand in hand en gaan we in dialoog met de scholen om de best passende programma's aan te bieden. In 2021 zijn er vier nieuwe stadsdocenten bijgekomen zodat we in 2022 weer veel scholen kunnen bedienen.

Vanwege de coronamaatregelen zijn er in 2021 slechts 24 contacturen gerealiseerd. Arcam heeft speciaal voor deze periode het hybride programma Close-to-Reality ontwikkeld. Dit programma werd via het CJP-portaal aangeboden aan scholen die digitale architectuurlessen wilden aanbieden. Ondanks de daling in aantallen hebben we gezien dat er hernieuwde interesse is in ons unieke aanbod. Het primair onderwijs was in 2021 een nieuwe speler waar we maatwerk voor hebben aangeboden. Dankzij het buitenschoolse programma van de Kindercampus Zuidas konden onze stadsdocenten aan de slag met de allerjongsten.

In 2021 werd het samenwerkingsverband 'Sprekend Amsterdam' opgeheven. Afgesproken is om de inhoudelijke samenwerking met o.a. het Amsterdam Museum en Monumenten Archeologie van de gemeente Amsterdam voort te zetten. Dit voornemen werd dan ook meteen omgezet in daden bij de viering van 100 jaar tuindorp Oostzaan, waarbij Arcam tientallen architectuur-items op de kaart van Groeistad heeft toegevoegd.

In 2021 is gestart met het maken van de Arcam Tijdlijn 800-2005 en 2000-2030 in handzaam formaat voor educatieve doeleinden. Leporello's die zowel de ontstaansgeschiedenis als de hedendaagse architectuur van Amsterdam tonen, worden ingezet bij het succesvolle programma 'Amsterdam aan je voeten'. Vanaf 2022 zijn deze flyers ook tweetalig (Nederlands en Engels) te koop voor bezoekers van Arcam.

We verwachten in 2022 verdere groei van de educatieve activiteiten van Arcam aan de leeftijdsgroep onder de 18 jaar. Het doel is daarbij ook om de educatieve activiteiten extra zichtbaar te maken voor bezoekers, door deze onder andere te integreren in tentoonstellingen, zoals de ontwikkeling van vier educatiepakketten voor scholen en gezinnen bij de watertentoonstelling in de zomer van 2022.

Realisatie van de kwantitatieve prestatieafspraken

In totaal waren in 2021 de musea 24 weken gesloten, in 2020 was dat 19 weken. De bezoekerscijfers aan het paviljoen Arcam laten dan ook een daling van 37% zien ten opzichte van 2020 (3.927 in 2020 en 2.446 in 2021). Toch hebben we in dit wederom

ar

lastige coronajaar bijna evenveel bezoekers getrokken voor onze events, lezingen, gesprekken, tentoonstellingen en tours samen als in 2020 (11.830 in 2020 tegenover 11.631 in 2021).

Nieuwe huisstijl en website

Met een nieuwe website en een nieuwe visuele identiteit, ontwikkeld in samenwerking met HOAX, blies Arcam de programmering, en de online presentatie van content nieuw leven in! We merkten dat onze naam nog altijd volledig de lading dekt: ARchitectuur Centrum Amsterdam, met de C van Centrum, als hart, als ankerpunt, als plek van samenkomst. En dus brengt ook op onze website een klik op de C je altijd weer thuis, en zie je de drie-eenheid en verdeling van Architectuur, Centrum en Amsterdam terug in de drie panelen op de website en in de drie kleuren die ieder voor een pijler staan.

Arcam.nl als online etalage

De nieuwe website leent zich uitstekend voor het publiceren van longreads, columns en verdiepende achtergrondverhalen. Ook hebben we het als tool gebruik in een coronajaar als online expositieruimte, zoals voor het houten Waterpaviljoen in de Sluisbuurt en de Open Call inzendingen van de Dag van de Architectuur. Daarnaast biedt de nieuwe online omgeving ruimte voor langere reeksen, zoals de Nieuwe Partnerreeks, waarin we de nieuwe partners van – uiteindelijk 15 – architectenbureaus in Amsterdam aan de tand voelden.

Columns Indira van 't Klooster

Ook in 2021 reflecteerde Indira van 't Klooster op de actualiteit en op het Arcam-programma met haar columns. In totaal zijn er 14 columns gepubliceerd, over onderwerpen als nieuwe partners, safe spaces, hyperscales en de nominaties van de AAP 2021. De column met de meeste impact en zichtbaarheid is het dubbelgesprek geweest met BNA kandidaat-voorzitters Jolijn Valk en Joris Deur in aanloop naar de verkiezing van de nieuwe voorzitter van de BNA.

Tips website

In de rubriek Architectuurtips op de website delen we lijstjes in het kader van actualiteit en trends, zoals houtbouw of de herwaardering van het Brutalisme, maar ook zomerse doetips of gebouwen waarnaar uit te kijken in het nieuwe jaar. Deze lijstjes staan garant voor traffic naar de website en bieden een laagdrempelige introductie op actuele architectuurthema's.

am

ar

Nieuwsbrief

De nieuwsbrief is populairder dan ooit, gezien het percentage dat de nieuwsbrief opent (ruim boven de 40% met een sectorgemiddelde van 33,8) en het click-to-open-rate (gemiddeld boven 10% waarbij het in de sector gemiddeld 4,8% is). De wekelijkse nieuwsbrief blijft dan ook een ankerpunt in de communicatie naar onze bezoekers, stakeholders, sponsors en (mogelijk toekomstige) partners.

Social Media

Op het gebied van social media hebben we ons gefocust op de kanalen die het meeste engagement opleveren: YouTube, Instagram en LinkedIn.

Afwijkingen in de realisatie van de kwantitatieve prestatieafspraken***Producerende activiteiten*****Producties**

Het gerealiseerde aantal coproducties valt hoger uit dan verwacht (van 7 naar 13) in verband met een intensivering van de samenwerking met Pakhuis de Zwijger, waarbij Arcam zowel in moderatie van coproducties als in eigen programmering intensiever is gaan samenwerken met met name het Pakhuis-programmadeel De Ruimtelijke Stad. Arcam heeft in verband met de coronacrisis geen internationale (co)producties kunnen organiseren in 2021.

Presentaties

De verhoging van het aantal presentaties van de producerende activiteiten is mede ingegeven door de verhoging in het aantal coproducties.

Bezoeken

Een significante daling in het aantal bezoeken van de producerende activiteiten is te wijten aan de verlaging van het aantal bezoekers aan het informatiecentrum vanwege de coronacrisis en het grote gebrek aan toeristen. Een verhoging van de digitale activiteiten daarentegen komt door de vele online events (dan wel hybride, zoals regelmatig bij Pakhuis gesprekken het geval was) die Arcam heeft georganiseerd, ingegeven door de coronacrisis.

C

am

ar

Presenterende activiteiten**Activiteiten**

Het aantal activiteiten valt bijna 30% lager uit, van een verwachte 114 naar 82 activiteiten. Deze verlaging is te wijten aan de wereldwijde coronacrisis. De verschillen zijn aan te wijzen bij internationale (co)programming, door het annuleren van de 1Lectures (de internationale lezingenreeks met de Academie van Bouwkunst Amsterdam), bij de commerciële verhuur, en bij de buurtgerichte activiteiten, waarvan de Architecture Walk en Talk gepland stond met 55 middagen maar slechts 13 gerealiseerde Walks, bij gebrek aan toeristen, de grootste doelgroep van die activiteit.

De eigen programming is met een aantal van 40 (ten opzichte van de aangevraagde 12) flink hoger. Door bijvoorbeeld het wegvallen van de 1Lectures, hebben we veel meer lezingen en gesprekken (fysiek dan wel online) georganiseerd. Het team van Arcam is flexibel en kan snel reageren op aanvragen van derden voor het organiseren van gesprekken, dus ook daardoor vallen de verwachtingen hoger uit.

Bezoeken

In 2021 hebben, net als in 2020, de online events een vlucht genomen. Tel je de fysieke en online activiteiten bij elkaar op, kom je op een totaal van 6.206 bezoeken, ten opzichte van een verwachte 6.695, en kunnen we stellen dat dat aantal elkaar niet veel ontloopt. Het grote verschil zit hem hier ook wederom in de Internationale (co)producties, de commerciële verhuur en de buurtgerichte activiteiten, met redenen die hierboven beschreven staan.

Talentontwikkeling

Door de focus van de Dag van de Jonge Ontwerper in 2021 op de deelnemers aan PEP (Professional Experience Programme), zonder daarbij nog partners en prijzen rondom jonge ontwerpers uit te nodigen, is het aantal gerealiseerde deelnemers teruggelopen van de verwachte 300 naar 200.

Cultuureducatie

Wegens annuleringsangst en de coronamaatregelen zijn er in 2021 slechts 24 contacturen gerealiseerd. In de aanvraag voor het Kunstenplan 2021-2024 zijn bezoekcijfers opgenomen voor Groeistad, de website voor erfgoed in de klas, voortgekomen uit het eerdere samenwerkingsverband Sprekend Amsterdam.

am

ar

Omdat het platform momenteel een onvoldoende betrouwbare manier kent om de daadwerkelijke bezoekers en bijbehorend bereik op de website te registreren, is gekozen om deze cijfers niet mee te nemen in de realisatie. Voor Groeistad waren in de aanvraag 200 contacturen, 1.500 deelnemers en 20 bereikte Amsterdamse scholen opgenomen, alle binnen het primair onderwijs.

Verhouding betalende/niet-betalende bezoekers

Van het totaal aantal bezoeken (11.631) in 2021 zijn er 3.373 betalende bezoekers en 8.258 niet betalende bezoekers. Dat betekent dat 29% van het totaal aantal bezoeken betaalt voor de activiteiten die Arcam zelf organiseert of mede-organiseert. De betalende bezoekers vind je voornamelijk bij de presenterende activiteiten, waar de Museumnacht met 1500 betalende bezoekers een groot onderdeel van vormt (maar waarbij de bezoekers dus niet direct aan Arcam betalen), en bij de buurtgerichte activiteiten zoals de Zomerwandelingen Nieuwe Stad op Zondag of de Waterfront Walks. Ook in het geval van coproducties, zoals de Design Biennale betalen de bezoekers niet aan Arcam maar aan de initiërende partij. In 2021 is een bezoek aan ons informatiecentrum nog gratis, maar met het oog op een betaald entree vanaf juni 2022, verwachten we dat deze analyse er volgend jaar heel anders uitziet.

am

ar

Bedrijfsvoering verantwoording

Realisatie: staat van baten en lasten

Het jaar 2021 stond wederom in het teken van onzekerheid in verband met de veranderende coronasituatie. Ook financieel is dit zichtbaar: het resultaat in 2021 bedraagt € 20.774 negatief.

Dit vloeit voor een groot deel voort uit tegenvallende publieksinkomsten, door de geldende coronamaatregelen in 2021. Daarnaast hebben we, op advies van een fiscalist, een correctie aan moeten brengen in de aftrekbare voorbelasting (onderdeel van de omzetbelasting), vanwege de combinatie van economische en niet-economische activiteiten die Arcam kent. Deze correctie heeft gezorgd voor een onvoorziene kostenpost van € 40.000.

De verschillen tussen de ingediende begroting en het resultaat worden hieronder verder toegelicht.

Baten

7. Publieksinkomsten

Door de geldende coronamaatregelen vielen de publieksinkomsten tegen. Niet alle activiteiten hebben doorgang gevonden, of hebben doorgang gevonden op een manier die minder inkomsten tot gevolg had.

8. Sponsoring

De baten uit samenwerkingsovereenkomsten met woningcorporaties zijn gezien de aard van de overeenkomsten in de realisatie opgenomen onder de overige directe inkomsten (-€ 35K). Daarnaast was er een afname van algemene sponsorinkomsten als gevolg van de coronasituatie.

9. Overige directe inkomsten

De baten uit samenwerkingsovereenkomsten met woningcorporaties zijn gezien de aard van de overeenkomsten in de realisatie opgenomen onder de overige directe inkomsten in plaats van sponsoring (€ 35K). Ook zijn er maatwerkactiviteiten gerealiseerd, zoals het modereren van externe activiteiten, tekstuele bijdragen, en overige activiteit

am

gerelateerde baten (€ 36,7K). Tot slot is er een mutatie onderhandenwerk gerealiseerd, voortvloeiend uit de Stadsmaquette/5D ExpoLab (€ 31,3K).

10. Indirecte opbrengsten

De verhuurinkomsten van het Arcam-paviljoen voor externe evenementen vielen tegen door de geldende coronarestricties.

12. Structurele subsidies uit publieke middelen

In de begroting was een structurele subsidie van het Stimuleringsfonds Creatieve Industrie opgenomen (€ 200K). Deze is in 2020 afgewezen. De rest van het verschil vloeit voort uit een indexatie van de jaarlijkse bijdrage van het cluster Ruimte & Duurzaamheid van de Gemeente Amsterdam.

13. Incidentele subsidies uit publieke middelen

Vanaf 2021 is begonnen met de uitvoering van de activiteiten binnen het 5D ExpoLab, voorheen Stadsmaquette. De reeds ontvangen bedragen voor het 5D ExpoLab vallen vrij in het resultaat, gebaseerd op de daadwerkelijke besteding in het boekjaar. Dit resulteert in een verschil van € 47,5K ten opzichte van de begroting.

14. Bijdragen uit private middelen

Vanaf 2021 is begonnen met de uitvoering van de activiteiten binnen het 5D ExpoLab, voorheen Stadsmaquette. De reeds ontvangen bedragen voor het 5D ExpoLab vallen vrij in het resultaat, gebaseerd op de daadwerkelijke besteding in het boekjaar. Dit resulteert in een verschil van € 18,75K ten opzichte van de begroting. De in de begroting opgenomen gekapitaliseerde bijdragen van € 62K zijn omwille van het overzicht niet in de realisatie opgenomen. Tot slot is een post van € 2K opgenomen onder de publieksinkomsten. Het resterende verschil van € 20K bestond uit begrote private projectsubsidies, die uiteindelijk niet zijn aangevraagd.

Lasten

15. Personele beheerlasten

In de begroting zijn de personele lasten verdeeld over activiteiten- en beheerlasten door middel van een verdeelsleutel, gebaseerd op de urenadministratie van 2020. Door aanscherping van deze systematiek, en het gelijktrekken van de door medewerkers te registreren werkzaamheden volgens de definitie van het handboek verantwoording meerjarige subsidies van het AFK, is de verdeling van de personele lasten in de realisatie

anders dan in de begroting. Dit maakt het lastig de realisatie te vergelijken met de begroting. De totale personele lasten zijn echter grotendeels gelijk gebleven: € 382,5K gerealiseerd tegenover € 390K begroot.

16. Materiële beheerlasten

Door de geldende coronamaatregelen hebben niet alle activiteiten doorgang gevonden zoals begroot, of zijn deze kostenefficiënter uitgevoerd door het wegvallen van de bijbehorende publieksinkomsten. Ook is de uitvoering van een groot aantal begrote werkzaamheden binnen het 5D ExpoLab doorgeschoven naar 2022, waardoor de bijbehorende lasten niet zijn gerealiseerd in dit boekjaar.

In de begroting is een verdeelsleutel toegepast op de verdeling van de algemene kosten over de beheer- en activiteitenlasten. Deze verdeelsleutel vloeide voort uit de urenadministratie 2020, zoals ook toegepast bij de personeelslasten. Deze systematiek is in de realisatie losgelaten: de activiteiten- en beheerlasten zijn in de boekhouding verwerkt volgens de definities zoals omschreven in het handboek verantwoording meerjarige subsidies van het AFK. Dit heeft een verschuiving binnen de materiële lasten tot gevolg in de realisatie.

Daarnaast waren er daarnaast een aantal onvoorziene kosten, zoals de aanschaf van nieuw kantoormeubilair, vervanging van apparatuur, en een btw-correctie voortvloeiend uit het niet volledig terug kunnen vorderen van de betaalde voorbelasting.

17. Personele activiteitenlasten

In de begroting zijn de personele lasten verdeeld over activiteiten- en beheerlasten door middel van een verdeelsleutel, gebaseerd op de urenadministratie van 2020. Door aanscherping van deze systematiek, en het gelijktrekken van de door medewerkers te registreren werkzaamheden volgens de definitie van het handboek verantwoording meerjarige subsidies van het AFK, is de verdeling van de personele lasten in de realisatie anders dan in de begroting. Dit maakt het lastig de realisatie te vergelijken met de begroting. De totale personele lasten zijn echter grotendeels gelijk gebleven: € 382,5K gerealiseerd tegenover € 390K begroot.

18. Materiële activiteitenlasten

Door de geldende coronamaatregelen hebben niet alle activiteiten doorgang gevonden zoals begroot, of zijn deze kostenefficiënter uitgevoerd door het wegvallen van de bijbehorende publieksinkomsten. Ook is de uitvoering van een groot aantal begrote

ar

werkzaamheden binnen het 5D ExpoLab doorgeschoven naar 2022, waardoor de bijbehorende lasten niet zijn gerealiseerd in dit boekjaar.

In de begroting is een verdeelsleutel toegepast op de verdeling van de algemene kosten over de beheer- en activiteitenlasten. Deze verdeelsleutel vloeide voort uit de urenadministratie 2020, zoals ook toegepast bij de personeelslasten. Deze systematiek is in de realisatie losgelaten: de activiteiten- en beheerlasten zijn in de boekhouding verwerkt volgens de definities zoals omschreven in het handboek verantwoording meerjarige subsidies van het AFK. Dit heeft een verschuiving binnen de materiële lasten tot gevolg in de realisatie.

Solvabiliteit

Het solvabiliteitspercentage in 2021 bedraagt 87,1%. Het door het AFK gestelde maximumpercentage is 75%. Onder de kortlopende schulden zijn ook de vooruitontvangen subsidies en bijdragen opgenomen die betrekking hebben op het 5D ExpoLab (voorheen Stadsmaquette) ad € 302,7K. Dit bedrag is toegezegd door de betrokken partijen en ook daadwerkelijk ontvangen door Arcam, en wordt besteed in de periode 2021-2024. Wanneer het solvabiliteitspercentage wordt berekend zonder deze post, bedraagt deze 41,5%.

Vreemd vermogen (inclusief Stadsmaquette)	577.515
Vreemd vermogen (exclusief Stadsmaquette)	274.859
Totale vermogen	662.766
Solvabiliteit <i>inclusief</i> Stadsmaquette	87,1%
Solvabiliteit <i>exclusief</i> Stadsmaquette	41,5%

Liquiditeit

De current en quick ratio zijn beide 1,1, en voldoen daarmee aan de door het AFK gestelde minimumwaarde van 1.

am

Analyse staat van baten en lasten

Baten	2021 € begroting	2021 % begroting	2021 € realisatie	2021 % realisatie
Publieke baten (ex. AFK 2021-2024)	€400.000	43%	€253.716	36%
Subsidie AFK 2021-2024	€230.000	25%	€233.910	33%
Eigen inkomsten	€290.300	32%	€219.823	31%
Totaal baten	€920.300	100%	€707.449	100%

Lasten	2021 € begroting	2021 % begroting	2021 € realisatie	2021 % realisatie
Activiteiten-lasten	€748.500	81%	€378.058	52%
Beheers-lasten	€170.000	19%	€349.219	48%
Totale lasten	€918.500	100%	€727.277	100%

Analyse balans

Solvabiliteitspercentage

	€ 2020	% 2020	€ 2021	% 2021
Vreemd vermogen [?]	575.808	84,5%	577.515	87,1%

Totale vermogen [?]	681.833	100%	662.766	100%
------------------------------	---------	------	---------	------

Liquiditeit	€ 2020	€ 2021
Vorraden	0	0
Vorderingen	323.742	154.221
Liquide middelen	357.200	493.816
Vlottende activa	680.942	648.037
Kortlopende schulden	575.808	577.515
Netto werkkapitaal [?]	105.134	70.522

Liquiditeitspercentage

	2020	2021
Current ratio [?]	1,2	1,1
Quick ratio [?]	1,2	1,1

ar

Organisatie

Bestuur en directie

De Stichting Architectuur Centrum Amsterdam (Arcam), hierna 'Arcam', is een ANBI die werkt volgens het bestuur-directiemodel. Het bestuur bestaat uit minimaal drie leden, en benoemt uit zijn midden een voorzitter, secretaris en penningmeester. Bestuurders worden benoemd voor een periode van drie jaar, en zijn twee keer herbenoembaar. In 2021 bestond het bestuur uit zes leden. Het bestuur is de werkgever van de directie, bestaande uit de directeur. De directeur geeft leiding aan het bureau, en is gevolmachtigd om de stichting te vertegenwoordigen namens het bestuur. Bestuur en directie werken met een bestuurs- en directiereglement, waarin de onderlinge afspraken en mandaten zijn vastgelegd. Twee bestuurders houden jaarlijks, namens het voltallige bestuur, een functioneringsgesprek met de directeur.

In het bestuur is expertise aanwezig op het gebied van stadsontwikkeling, marketing, juridische en financiële zaken. Er is een rooster van aan- en aftreden en bij vervanging van bestuursleden wordt rekening gehouden met een periode van overdracht. In 2021 is het profiel van het bestuur geactualiseerd, mede door het ontstaan van meerdere vacatures per 2022.

Eind 2021 liep de termijn af van de penningmeester, die haar volledige termijn van drie keer drie jaar heeft volgemaakt. Daarnaast heeft de voorzitter aangegeven haar functie neer te leggen per januari 2022, wegens het aannemen van een nieuwe nevenfunctie. Om het bestuur aan te vullen met nieuwe leden, is daarom in 2021 een wervingsprocedure gestart. Dit heeft per januari 2022 drie nieuwe bestuursleden opgeleverd, waardoor het bestuur per die datum uit zeven leden zal bestaan.

Het functioneren van het bestuur staat jaarlijks op de agenda. Het bestuur komt regulier 6 a 7 keer per jaar samen en additioneel ad hoc indien wanneer nodig. Er zijn op jaarlijkse basis monitor- en/of evaluatiegesprekken met de sponsors, de Gemeente Amsterdam en het AFK.

am

ar

Samenstelling bestuur

Het bestuur bestond in 2021 uit:

Marianne Loof, voorzitter
partner LEVS architecten

Thessa Syderius, secretaris-penningmeester
programmamanager Cluster Stadsbeheer Gemeente Amsterdam

Gerard Comello
partner Lingotto

Robbert van der Vliet
advocaat akdp advocaten

Tobias Verhoeven
directeur Synchron

Roger Tan
onafhankelijk bestuurder

C

Samenstelling directie

De directie bestond in 2021 uit Indira van 't Klooster.

Nevenfuncties bestuur

Marianne Loof:

- Voorzitter Welstand- en Monumentencommissie Den Haag

Thessa Syderius:

- Bestuurslid Bevrijdingsfestival Het Vrije Westen

Gerard Comello:

- Penningmeester Broodfonds Korenmaten (t/m mei 2021)

Tobias Verhoeven:

- Bestuurslid NEPROM

- Lid raad van advies Architectenregister

am

Roger Tan:

- Voorzitter Stichting BIM Loket
- Voorzitter Program Board programma Digitaal Stelsel Gebouwde Omgeving
- Lid Bouw Digitaliserings Raad

Rooster van aftreden bestuur

Bestuursleden worden benoemd voor een periode van drie jaar, en zijn twee keer herbenoembaar.

Naam	Functie	1° benoeming	2° benoeming	3° benoeming	Einde lopende termijn	Herbenoembaar	Aftreden uiterlijk in
Marianne Loof	Voorzitter	29-01-2018	29-01-2021		Jan 2024	Ja	Jan 2027
Thessa Syderius	Secretaris-penningmeester	26-11-2012	26-11-2015	26-11-2018	Nov 2021	Nee	Nov 2021
Gerard Comello	Lid	28-11-2016	28-11-2019		Nov 2022	Ja	Nov 2025
Roger Tan	Lid	01-01-2020			Dec 2022	Ja	Jan 2029
Tobias Verhoeven	Lid	01-01-2020			Dec 2022	Ja	Jan 2029
Robbert van der Vliet	Lid	29-01-2018	29-01-2021		Jan 2024	Ja	Jan 2027

Werkgeverschap en opdrachtgeverschap (Fair Practice)

Medewerkers in loondienst van Arcam worden beloond volgens Arcam's eigen loongebouw. Arcam is niet aangesloten bij een cao. Dit loongebouw is geïnspireerd door de Museum CAO, en volgt qua salariering de richtlijn Functie- en Loongebouw presentatieinstellingen, zoals gepubliceerd door De Zaak Nu.

Als architectuurinstelling past Arcam de Fair Practice Code toe op een manier die past bij de discipline. Architecten hebben een andere status dan kunstenaars omdat zij veelal een eigen bureau hebben en in opdracht werken van overheid, ontwikkelaars en private opdrachtgevers. De galerie van Arcam stelt hen in staat om hun werk aan een groter publiek te presenteren. Veelal worden de gepresenteerde objecten in bruikleen gegeven. Daar waar ontwerpers meedoen aan ontwerpstudio's en gevraagd worden om hun ontwerp kwaliteit in te zetten, ontvangen zij een vergoeding.

Scheppende en uitvoerende kunstenaars uit andere disciplines, net als andere ingehuurde zelfstandigen, ontvangen een marktconforme vergoeding, waarbij de principes uit de Fair Practice Code worden gehanteerd.

ar

Toepassing Wet Normering Topinkomens

De Wet Normering Topinkomens (WNT) is niet van toepassing op Arcam. De bezoldiging van de directeur is lager dan het door de WNT gestelde maximumbedrag. Het bestuur is onbezoldigd.

Cyberveiligheid en privacy

Naar aanleiding van de AVG is intern een werkwijze van toepassing waarin rollen en verantwoordelijkheden zijn verdeeld rondom dataverwerking, hoe data wordt verwerkt en wat het protocol is bij eventueel datalekken. Er zijn maatregelen getroffen voor adequate beveiliging (zowel bij de digitale werkplekken van medewerkers als op onze website). De website voorziet in een privacyverklaring en een cookieverklaring en er zijn bewerkingsovereenkomsten met derden gesloten.

Toepassing Code Cultural Governance

Arcam volgt de Governance Code Cultuur. Het bestuur neemt het initiatief voor het verankeren van de code in de organisatie en draagt zorg voor het naleven ervan door de organisatie. Hieronder wordt voor ieder van de acht principes van de code uitgelegd hoe deze door Arcam worden toegepast.

Waarde scheppen in en voor de samenleving

Principe 1 - De organisatie realiseert haar maatschappelijke doelstelling door culturele waarde te creëren, over te dragen en/of te bewaren

Arcam, hét centrum voor architectuur in Amsterdam, is al ruim dertig jaar een ontmoetingsplek voor iedereen die geïnteresseerd is in architectuur, stedenbouw en landschapsonwerp in de Amsterdamse metropoolregio. Van daaruit belicht en verkent Arcam de actuele stedelijke opgaven en ambities die de komende jaren impact zullen hebben op de stad.

Principe 2 – De organisatie past de principes van de Governance Code Cultuur toe en licht toe hoe zij dat heeft gedaan ('pas toe én leg uit). De organisatie volgt de aanbevelingen op en kijkt daar alleen gemotiveerd van af ('pas toe óf leg uit')

am

Arcam volgt alle principes uit de Governance Code Cultuur op: er zijn in 2021 geen afwijkingen.

Integer en rolbewust handelen

Principe 3 – Bestuurders en toezichhouders zijn onafhankelijk en handelen integer. Zij zijn alert op belangenverstrengeling en gaan op een transparante en zorgvuldige wijze om met tegenstrijdige belangen

Bij het werven van nieuwe bestuursleden wordt altijd gekeken naar de hoofd- en nevenfuncties van de bestuurder in kwestie, en of daar mogelijk conflicten zijn voor het functioneren van Arcam. Daarnaast wordt jaarlijks in het bestuursverslag een overzicht van nevenfuncties gepubliceerd van de bestuurders.

Principe 4 – Bestuurders en toezichhouders zijn zich bewust van hun eigen rol en de onderlinge verdeling van taken, verantwoordelijkheden en bevoegdheden en handelen daarnaar

De taken en bevoegdheden van het bestuur zijn vastgelegd in het bestuursreglement. Daarnaast is er een actueel bestuursprofiel beschikbaar. Jaarlijks evalueert het bestuur haar eigen functioneren.

Zorgvuldig besturen

Principe 5 – Het bestuur is verantwoordelijk voor de algemene en dagelijkse leiding, het functioneren en de resultaten van de organisatie

De algemene en dagelijkse leiding is door het bestuur gedelegeerd aan de directeur. De taken en verantwoordelijkheden van zowel het bestuur als de directeur, zijn vastgelegd in een bestuurs- en directiereglement.

Principe 6 – Het bestuur gaat zorgvuldig en verantwoord om met de mensen en de middelen van de organisatie

De directeur zorgt dat er binnen de inhoudelijke, financiële en organisatorische kaders wordt gewerkt, welke zijn vastgesteld door het bestuur. Deze kaders houden rekening met de missie en positie van Arcam als culturele instelling.

ar

Goed toezicht uitoefenen

Principe 7 – De raad van toezicht voert zijn toezichthoudende, adviserende en werkgeversrol op een professionele en onafhankelijke wijze uit

In 2021 heeft het bestuur 8 keer vergaderd, samen met de directie. Daarnaast vond in december een functioneringsgesprek plaats met de directeur, samen met de voorzitter en secretaris-penningmeester. Omdat per 2022 een aantal vacatures ontstaan in het bestuur, is het bestuursprofiel in 2021 bijgewerkt. Dit profiel diende als fundament voor de wervingsprocedure van de nieuwe bestuurders.

Principe 8 – De raad van toezicht is verantwoordelijk voor zijn samenstelling en waarborgt daarbij deskundigheid, diversiteit en onafhankelijkheid

In 2021 is het bestuursprofiel vernieuwd, rekening houdende met de verschillende aanwezige en gewenste competenties, achtergronden en netwerken binnen het bestuur. Jaarlijks bekijkt het bestuur of het profiel nog actueel is.

C

Toepassing van de principes van de Code Culturele Diversiteit

Culturele diversiteit is structureel verankerd in de educatie. Het wijkgerichte programma is divers in opleidingsniveau en bereikt jongeren over de gehele breedte van de stad. Sinds 2018 is er een doorlopende leerlijn van basisschool tot voortgezet onderwijs van vmbo tot gymnasium. In de galerie zijn meerdere nieuwkomers in Nederland actief als vrijwilliger. Diegenen met een achtergrond in de architectuur worden geïntroduceerd bij het netwerk en ondersteund bij het zoeken naar een betaalde functie.

Arcam hanteert de strategie om door middel van haar programmering het publiek meer divers te maken. Met onze Architects in Residence Afaina de Jong en Thijs de Zeeuw en hun onderzoek (respectievelijk de zoektocht naar een feminist spatial practice en natuurinclusief ontwerp) trekken we een diverser, en bovendien jonger, publiek. Daarnaast hebben we ons het gericht op het verbreden van de intellectuele toegankelijkheid van onze programma's, door bijvoorbeeld het toepassen van minder vakjargon. Binnen de Subjectieve Atlas geven we daarnaast het woord aan ondervertegenwoordigde groepen in Amsterdam.

am

Tot slot neemt Arcam deel aan een adviestraject toegankelijkheid, georganiseerd door de Gemeente Amsterdam in samenwerking met De Uitvoerders. Binnen dit adviestraject bekijken we niet alleen de fysieke toegankelijkheid van ons paviljoen aan de Prins Hendrikkade, maar ook hoe we binnen onze tentoonstellingen en activiteiten de toegankelijkheid kunnen verbreden voor een zo divers mogelijk publiek. Dit adviestraject loopt door tot in 2022.

Risicoanalyse

In deze paragraaf beschrijven we aantal risico's die we ofwel doorlopend monitoren, ofwel die we in 2021 ondervangen hebben.

Strategie

Arcam is het architectuurcentrum van Amsterdam. Om deze lokale positie goed te kunnen (blijven) vervullen, is een landelijke aanwezigheid en betrokkenheid van groot belang, ondanks dat dat niet tot de kerntaken van een lokaal architectuurcentrum behoort. Het is belangrijk om deze balans doorlopend te bewaken.

Governance

Halverwege 2021 is de beschrijving van de interne werkprocessen bijgewerkt en aangescherpt (AO/IB). Daarbij zijn ook de interne mandaten onder de loep genomen, en waar nodig bijgesteld. Ook is er een autorisatiesysteem ingevoerd voor het verwerken en accorderen van inkoopfacturen. Door deze aanscherping zijn gerelateerde risico's ondervangen.

Financieel

In 2021 hebben we, op advies van een fiscalist, een correctie aan moeten brengen in de aftrekbare voorbelasting (onderdeel van de omzetbelasting), vanwege de combinatie van economische en niet-economische activiteiten die Arcam kent. Deze correctie heeft gezorgd voor een onvoorziene kostenpost van € 40.000, en heeft ook gevolgen voor toekomstige boekjaren. De precieze impact wordt op dit moment onderzocht.

Operationeel

Doordat de afgelopen jaren oude banden zijn aangehaald en nieuwe contacten zijn gelegd, is Arcam goed zichtbaar bij haar stakeholders binnen de sector. Dit heeft echter als gevolg dat Arcam soms overvraagd wordt, waardoor scherpe keuzes moeten worden gemaakt in welke activiteiten wel en niet kunnen worden uitgevoerd. Hoewel dit in principe een positief signaal is, is het belangrijk om de werkdruk goed te bewaken binnen het team.

ar

Daarnaast worden in 2021 een aantal administratieve processen die eerst waren uitbesteed, weer intern uitgevoerd (o.a. salarisadministratie en aangifte omzetbelasting). Door deze processen dichtbij te houden, is de juistheid van deze gegevens beter te garanderen. In aanvulling op het intern uitvoeren deze processen, wordt gebruik gemaakt van extern advies door een administratiekantoor ter controle, advies en ondersteuning waar nodig.

c

am

Toelichting stand van zaken onderhoud en MOP

Actualisatiedatum MOP

December 2021

Hoe is het MOP in 2021 nageleefd? Waar zitten de afwijkingen en waarom?

In de zomer van 2021 is begonnen met een evaluatie van het MOP, waarbij is onderzocht of de begrote posten nog reëel waren. Waar nodig zijn deze aangepast. Bij meerdere leveranciers zijn offertes aangevraagd, die hebben geleid tot lagere kosten, of een andere interval van meerjarige werkzaamheden met een andere kostenverdeling als gevolg.

Licht toe indien de afwijking van het resultaat MOP ten opzichte van de geplande reservering in 2021 meer dan 20% bedraagt

Bepaalde werkzaamheden in het MOP zijn naar voren gehaald en uitgevoerd in 2021, zoals de vervanging van de gietvloeren en vloerbedekking. Dit heeft geleid tot een hogere besteding in 2021 en 2022, maar dit wordt gecompenseerd door een lagere besteding in de komende jaren. Daarnaast zijn de begrote kosten voor deze werkzaamheden omlaag bijgesteld, na het ontvangen van offertes van diverse leveranciers.

Zijn er onderdelen aan het gebouw die niet voldoen aan minimaal conditieniveau 3 (volgens NEN 2767)?

Nee.

En als er onderdelen zijn conditieniveau 4 of 5, wanneer worden ze opgepakt?

Niet van toepassing.

Welke maatregelen worden genomen om het onderhoud en de bestemmingsreserve MOP op peil te houden?

Er wordt jaarlijks een bedrag gedoteerd aan de bestemmingsreserve MOP om te voorzien in de uitgaven voor de komende jaren. Daarnaast zijn, in samenwerking met de verhuurder, diverse maatregelen getroffen om de kosten voor onderhoud omlaag te brengen. Zo is in 2021 de klimaatinstallatie vervangen voor een duurzamer alternatief met een lagere onderhoudsbehoefte, en wordt ook de liftinstallatie in 2022 onder handen genomen om de kosten voor onderhoud te drukken. Ook vindt er ieder kwartaal overleg plaats met de verhuurder, om de stand van onderhoud te bespreken en waar nodig actie te ondernemen.